

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ändring av lagar om utkomstskydd för arbetslösa, om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice och om lönegaranti

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ändring av lagar om utkomstskydd för arbetslösa, om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice och om lönegaranti (RP 11/2023 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Timo Meling, Arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Mari Hankaankorpi, Arbets- och näringsministeriet
- regeringssekreterare Meri Pensamo, Arbets- och näringsministeriet
- gruppchef Katariina Hepoaho, UF-centret
- jurist Riku Hurme, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- ledande sakkunnig Virpi Kalliorinne, Nylands Arbets- och näringsbyrå
- servicechef Kirsi Anttila, Uleåborgs stad
- nätverkssamordnare Jaana Pasma, Uleåborgs stad
- specialsakkunnig Sari Pirttiluoto, Tammerfors stad
- verksamhetsledare Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Ålands landskapsregering
- Folkpensionsanstalten
- Dataombudsmannens byrå
- STTK rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Inget yttrande av

- Akava ry.

Inga anmärkningar av

- Finlands näringsliv rf.

Betänkande AjUB 1/2023 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om ordnande av arbetskraftsservice, lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, en lag om ändring av lönegarantilagen, en lag om ändring av lagen om lönegaranti för sjömän samt lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.

De föreslagna ändringarna är ringa. Genom dem korrigeras, preciseras och tydliggörs vissa bestämmelser i de nämnda lagarna utifrån iakttagelser som gjorts i samband med tillämpningen av dem.

Ovannämnda ringa ändringar gäller giltiga orsaker att inte fullfölja en sysselsättningsplan samt arbetslöshetsförmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, definitionen av arbetslös, situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs, paragrafhänvisningen i bestämmelsen som gäller arbetskraftsutbildning, lämnande av uppgifter till arbets- och näringsbyrån om studier som stöds med arbetslöshetsförmån, myndigheters rätt att få uppgifter, behandling av kunduppgifter vid arbets- och näringsbyrån och vid sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, behörighet att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden som gäller altemneringsledighet och skötseln av vissa uppgifter med anknytning till lönegaranti i landskapet Åland.

Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen föreslås dessutom bli ändrad så att arbets- och näringsbyrån får en mer omfattande behörighet att vid behov ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om rätten till arbetslöshetsförmån för en arbetssökande som är kund hos kommunen. Ändringen syftar till att behandlingen av en arbetssökandes ärende om utkomstskydd för arbetslösa ska bli smidigare och snabbare.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft hösten 2023. De föreslagna ändringarna i lönegarantilagen och lagen om lönegaranti för sjömän avses dock träda i kraft den 1 januari 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och flera lagar om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt lönegaranti ändras. Syftet med de föreslagna ändringarna är att förtydliga och precisera lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa, offentlig arbetskraftsservice och lönegaranti samt att korrigera fel och brister som upptäckts i lagstiftningen.

Som en ny innehållsmässig ändring föreslås det att lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (374/2023) ändras så att Nylands arbets- och näringsbyrå i fortsättningen kan behandla ett utkomstskyddsärende som överförs till byrån från en annan arbets- och näringsbyrå eller en kommun som deltar i kommunförsöket och ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande också i det fall att överföringen har gjorts på felaktiga grunder. Syftet med ändringen är att undvika dröjsmål som orsakas av att ärendet återsänds från Nylands arbets- och näringsbyrå till en annan arbets- och näringsbyrå.

Betänkande AjUB 1/2023 rd

Utskottet anser att de föreslagna ändringarna är motiverade och tillstyrker lagförslagen.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning påpekades det att 2 a kap. 12 § 1 mom. 3 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att anställning med lönesubventionerat arbete inte längre är en giltig orsak till att inte söka möjliga jobb, varvid den som då inte söker jobb kan påföras en påföljd i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa. Utskottet konstaterar att bestämmelser om skyldigheten att söka arbete under tiden för lönesubventionerat arbete som en förutsättning för fortsatt arbetslöshetsförmån finns i 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och att skyldigheten tas in i den plan som utarbetas tillsammans med den arbetssökande. Utskottet anser att det med tanke på en konsekvent och förpliktande lagstiftning är motiverat att försumma att fullgöra jobbsökningsskyldigheten också förenas med en påföljd. I propositionen bedöms ändringens inverkan på fastställandet av tider utan ersättning vara mycket liten, eftersom en arbetsökande i lönesubventionerat arbete också för närvarande åläggs skyldighet att söka jobb och det inte påförs påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa för den första försummelsen.

Utskottet föreslår en teknisk korrigering i 13 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lagförslag 2 och 114 § 1 mom. 9 punkten i lagförslag 3 för att det tydligare ska framgå av bestämmelserna att det är fråga om utlåtanden och meddelanden som gäller utkomstskydd för arbetslösa eller alterneringsledighet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 4—7 i proposition RP 11/2023 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 11/2023 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 2 a kap. 12 § och 10 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 a kap. 12 § 3 punkten och rubriken för 10 kap. 4 § samt 10 kap. 4 § 1 mom.,
sådana de lyder, 2 a kap. 12 § 3 punkten i lag 1380/2021 och rubriken för 10 kap. 4 § samt 10 kap. 4 § 1 mom. i lag 1451/2016, som följer:

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

12 §

Giltig orsak att inte fullfölja en sysselsättningsplan

En arbetssökande har giltig orsak att låta bli att fullfölja en sysselsättningsplan och en plan som ersätter sysselsättningsplanen till den del

3) den arbetssökande under granskningsperioden för jobbsökningsskyldigheten under minst två veckor har varit sysselsatt på heltid utan avbrott i annat än lönesubventionerat arbete, eller

Betänkande AjUB 1/2023 rd

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

4 §

Avvikande tillämpning av denna lag efter att sysselsättningsfrämjande service inletts

Om en arbetssökande har vägrat ta emot erbjudet arbete innan sysselsättningsfrämjande service inleds och tiden utan ersättning börjar efter att servicen inletts, betalas arbetslöshetsförmån under tiden för servicen, trots det som föreskrivs i 2 a kap. 4 §.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ett sådant förfarande från den arbetssökandes sida som ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 2 a kap. 12 § 3 punkten som gällde vid ikraftträdandet.

—————

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c, 3 kap. 7 § 1 mom. 6 punkten, 5 kap. 4 § 3 mom., 6 kap. 8 § 1 mom., 12 kap. 6 § 1 mom. och 13 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten,

sådana de lyder, 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c i lag 1132/2022, 3 kap. 7 § 1 mom. 6 punkten i lag 244/2022, 5 kap. 4 § 3 mom. i lag 548/2017, 6 kap. 8 § 1 mom. i lag 1375/2014 samt 12 kap. 6 § 1 mom. och 13 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lag 337/2022, som följer:

Betänkande AjUB 1/2023 rd

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 3) *arbetslös* en person som
- c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 10 b § i det kapitlet,

3 kap.

Arbetsförmedling

7 §

Situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs

Jobbsökningsskyldighet åläggs inte om

- 6) den arbetssökandes arbetslöshet upphör inom en månad av annan orsak än arbetskraftsutbildning eller sådana med arbetslöshetsförmån stödda frivilliga studier som avses i 6 kap. eller i 22–24 § i lagen om främjande av integration eller den arbetssökande inleder bevarings- eller civiltjänst eller familjeledighet inom en månad; jobbsökningsskyldighet åläggs inte under den granskningsperiod då arbetslösheten upphör eller bevarings- eller civiltjänsten eller familjeledigheten inleds,

Betänkande AjUB 1/2023 rd

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

4 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter

På arbetskraftsutbildning tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om

- 1) rätt till en trygg studiemiljö i 80 § 1 och 2 mom.,
- 2) narkotikatest i 84 §,
- 3) disciplin och disciplin på internatboenden i 85 och 86 §,
- 4) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten i 87 §,
- 5) förfarandet i disciplinärenden i 93 § 3–6 mom.,
- 6) tystnadsplikt för studerande i 95 §,
- 7) sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut i 12 kap.

6 kap.

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

8 §

Den arbetssökandes skyldighet att informera

Den arbetssökande ska för arbets- och näringsbyrån visa upp intyg utfärdat av utbildningsproducenten om antagning till utbildningen och ferieperioderna under utbildningen. Arbets- och näringsbyrån kan dessutom förutsätta att den arbetssökande visar upp en sådan redogörelse för framstegen i studierna som arbets- och näringsbyrån behöver.

12 kap.

Genomförande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice och tillhörande samarbete

6 §

Rätt att få uppgifter

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen och närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter har oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av andra statliga myndigheter, kommu-

Betänkande AjUB 1/2023 rd

nala myndigheter, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassorna, Pensionsskyddscentralen, Sysselsättningsfonden, dem som producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice, andra producer av sådan sysselsättningsstödande service som avtalats i en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter sysselsättningsplanen och dem som anordnar arbetsprövning som anges i 4 kap. 5 § få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra den offentliga arbetskrafts- och företags- servicen.

— — — — —

13 kap.

Behandling av kunduppgifter

2§

Uppgifter som behandlas

I fråga om enskilda kunder får följande uppgifter behandlas:

— — — — —

8) utredningar ~~och~~, arbetskraftspolitiska utlåtanden, **andra utlåtanden och meddelanden** som gäller utkomstskydd för arbetslösa eller alterneringsledighet ~~samt andra utlåtanden och meddelanden~~; de nämnda uppgifterna samt uppgifter som är nödvändiga för att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden och andra utlåtanden kan behandlas också då en enskild person inte är enskild kund,

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c tillämpas från och med den 1 januari 2023.

3.

Lag

om ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) 3 § 1 mom. 4 punkten underpunkt c, 48 § 1 mom. 6 punkten, 64 § 3 mom., 79 § 1 mom. och 114 § 1 mom. 9 punkten som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *arbetslös* en person som

c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 10 b § i det kapitlet,

48 §

Situationer där jobbsökningsskyldighet inte föreläggs

Jobbsökningsskyldighet föreläggs inte om

6) den arbetssökandes arbetslöshet upphör inom en månad av annan orsak än arbetskraftsutbildning eller sådana med arbetslöshetsförmån stödda frivilliga studier som avses i 9 kap. eller i 28–31 § i lagen om främjande av integration eller den arbetssökande inleder bevarings- eller civiltjänst eller familjeledighet inom en månad; jobbsökningsskyldighet föreläggs inte under den granskningsperiod då arbetslösheten upphör eller bevarings- eller civiltjänsten eller familjeledigheten inleds,

Betänkande AjUB 1/2023 rd

64§

Studerandes rättigheter och skyldigheter

På arbetskraftsutbildning tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om

- 1) rätten till en trygg studiemiljö i 80 § 1 och 2 mom.,
- 2) narkotikatest i 84 §,
- 3) disciplin i 85 § och disciplin på internatboenden i 86 §,
- 4) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten i 87 §,
- 5) förfarandet i disciplinärärenden i 93 § 3–6 mom.,
- 6) tystnadsplikt för studerande i 95 §,
- 7) sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut i 12 kap.

79§

Den arbetssökandes skyldighet att informera

Den arbetssökande ska för arbetskraftsmyndigheten visa upp intyg utfärdat av utbildningsproducenten om antagning till utbildningen och ferieperioderna under utbildningen. Arbetskraftsmyndigheten kan dessutom förutsätta att den arbetssökande visar upp en sådan redogörelse för framstegen i studierna som myndigheten behöver.

114§

Uppgifter som får behandlas

Följande uppgifter som gäller enskilda kunder får behandlas:

9) utredningar ~~och~~, arbetskraftspolitiska utlåtanden, **andra utlåtanden och meddelanden** som gäller utkomstskydd för arbetslösa eller altemneringsledighet ~~samt andra utlåtanden och meddelanden~~; de nämnda uppgifterna samt uppgifter som är nödvändiga för att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden och andra utlåtanden kan behandlas också då en fysisk person inte är enskild kund,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 489/2021, som följer:

15 §

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

Bestämmelser om skötseln av en arbets- och näringsbyrås uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå får utfärdas genom förordning av statsrådet, när uppgifterna gäller givande av i 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller i 17 § i lagen om alterneringsledighet (1305/2002) avsedda arbetskraftspolitiska utlåtanden om förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 10 § i en lag om ändring av lönegarantilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lönegarantilagen (395/2023) 10 § 1 mom. som följer:

Betänkande AjUB 1/2023 rd

10§

Ansökan och sökande

Ansökan ska inlämnas till utvecklings- och förvaltningscentret eller till den myndighet vid kommunen eller samkommunen som ansvarar för att ordna offentlig arbetskraftsservice. I landskapet Åland ska ansökan dock inlämnas till utvecklings- och förvaltningscentret. En lönegarantiansökan som gäller arbete utomlands kan utomlands också inlämnas till en finsk beskickning.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 9 § i en lag om ändring av lagen om lönegaranti för sjömän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av lagen om lönegaranti för sjömän (396/2023) 9 § 1 mom. som följer:

9§

Ansökan och sökande

Ansökan ska inlämnas till utvecklings- och förvaltningscentret eller till den myndighet vid kommunen eller samkommunen som ansvarar för att ordna offentlig arbetskraftsservice. I landskapet Åland ska ansökan dock inlämnas till utvecklings- och förvaltningscentret. En ansökan kan utomlands också inlämnas till en finsk beskickning.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 2 § 1 mom. 1 punkten underpunkt c, 12 a § 4 mom. och 14 a §, sådana de lyder, 2 § 1 mom. 1 punkten underpunkt c i lag 1133/2022, 12 a § 4 mom. i lag 682/2022 och 14 a § i lag 937/2022, som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *arbetslös* en person som
- c) inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa; som arbetslös betraktas även den som utan hinder av studier har rätt till arbetslöshetsförmån enligt 10 b § i det kapitlet,

12 a §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Genom förordning av arbets- och näringsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden och om de uppgifter som ska ingå i utlåtandena samt om rätten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om rätten till arbetslöshetsförmåner för en kund hos en kommun inom ett försöksområde. Arbets- och näringsbyrån kan trots 1 mom. ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om förutsättningarna för en kund hos en kommun inom ett försöksområde att få arbetslöshetsförmåner.

14 a §

Behandling av kunduppgifter i sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

På en kommun inom ett försöksområde tillämpas det som i 9, 9 a och 11 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen föreskrivs om arbets- och näringsbyrån.

Betänkande AjUB 1/2023 rd

Därtill tillämpas på en samkommun som bildats av kommunerna inom ett försöksområde och som svarar för de uppgifter som avses i denna lag vad som i 9 a § 4 mom. i den lagen föreskrivs om arbets- och näringsbyrån.

En kommun inom ett försöksområde är gemensamt personuppgiftsansvarig för i 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avsedda uppgifter i fråga om kunder som hör till de kundkategorier som avses i denna lag. En kommun inom ett försöksområde ansvarar i fråga om sina kunder för den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen, med undantag för skyldigheter enligt 9 b § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 2 § 1 mom. 1 punkten underpunkt c tillämpas från och med den 1 januari 2023.

Helsingfors 5.10.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Saara-Sofia Sirén saml
vice ordförande Lauri Lyly sd
medlem Miko Bergbom saf
medlem Mikko Lundén saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Olga Oinas-Panuma cent
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Tere Sammallahhti saml
medlem Timo Suhonen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.